Изборном већу Учитељског факултета

Универзитета у Београду

Одлуком Изборног већа Учитељског факултета у Београду изабрани смо за чланове Комисије за припрему реферата о кандидатима пријављеним на конкурс за избор једног доцента за уже научну област *немачки језик и књижевност.* На конкурс који је објављен у *Службеном гласнику* бр. 90 од 30. 11. 2012. године пријавио се један кандидат: др Александра Гојков-Рајић, наставник страног језика за уже научну област *немачки језик* на Учитељском факултету у Београду. Комисија је прегледала сва документа и научне радове кандидата и подноси Изборном већу Учитељског факултета у Београду следећи

И З В Е Ш Т А Ј

др Александра Гојков-Рајић рођена је 31. 07. 1973. године у Вршцу, где је завршила основну школу и гимназију (културолошко-језички смер). За резултате показане на такмичењу у познавању немачког језика награђена је стипендијом од месец дана у Немачкој. Године 1992. уписала је студије немачког језика и књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду. У току студија два пута је награђивана стипендијама DAAD-а за одлазак на усавршавање у Немачку. Године 1996. је, по успешном окончању студија у Новом Саду, још један семестар студирала на Хумболд-универзитету у Берлину. По повратку уписала је у Новом Саду постдипломске студије на групи за немачку књижевност, које је успешно окончала 2002. године одбранивши магистарски рад на тему: *Повратак у завичај у савременој српској и немачкој књижевности. Компаративна анализа романа Јоханеса Вајденхајма Повратак у Марези и Миодрага Матицког Иду Немци*. Степен доктора наука Александра Гојков-Рајић стекла је 2011. године на Филозофском факултету у новом Саду успешно одбранивши дисертацију на тему *Немачка драма на сцени вршачког Градског позоришта*.

Докторска дисертација Александре Гојков- Рајић ношена је кандидаткињиним сазнањем да је вршачко Градско позориште, као и немачка драма на сцени тога позоришта, проблематика која до сада није истражена и осветљена у науци, без обзира на огроман културни и историјски значај који је та институција имала у своје време. Велика архивска и друга грађа коју је кандидаткиња темељито истражила до сада није била изучавана, па ова докторска дисертација представља пионирски рад и у том смислу. Али, разуме се, уз архивска истраживања ишло је и ишчитавање огромне литературе, од књижевних текстова, преко публицистичких до оних теоријског и уопште научног карактера, који су кандидаткињи такође омогућавали што потпунији увид у проблематику којом се бавила, те ваљане судове и закључке. Да би до њих дошла, када је реч о вршачком Градском позоришту, кандидаткиња је истражила позоришни живот тога града пре појаве Градског позоришта, показавши у којој је оно мери резултат културних напора многих немачких, али и српских и мађарских путујућих позоришних дружина и појединаца. С правом, највећу пажњу од појединаца посветила је, до сада још неосветљеном лику писца, глумца, режисера и оснивача, Карлу Цеу. Узорак од 180 немачких позоришних комада сагледаван је из угла аутора, жанра и рецепције код вршачке публике, при чему су се ове перспективе међусобно преплитале, те их је било готово немогуће раздвајати. Након сагледавања изведених немачких комада и њиховог упоређивања са репертоарима позоришта у окружењу и већим центрима потвђене су на основу локације и околности у којима је оно настало и радило постављене хипотезе: да је личило на остала позоришта у Хабзбуршкој монархији, да су се на његовом репертоару нашла претежно аустријска дела, и то највише она из домена бечког народног позоришта као и да је његов репертоар мора да буде састављен на тај начин као специфична мешавина, која ће заодољити све потребе, захтеве и очекивања вршачке публике.

У својој докторској дисертацији Александра Гојков-Рајић показала је изузетно велики интерес и разумевање проблематике којом се бавила, као и познавање стручне и теоријске литературе која јој је била потребна за артикулисање и извођење рада. Оно што при томе посебно плени јесте кандидаткињина вештина тумачења књижњвних текстова, са једне стране, а са друге адекватно коришћење и тумачење литературе о њима. То јој је и омогућило да дође до врло прецизних оцена и закључака. Уз то, заснована на веома јасним и прецизним методолошким основама, докторска дисертација др Александре Гојков-Рајић, представља рад који је незаобилазан и за будуће истраживаче ове и сличних проблематика везаних уз друга позоришта.

Докторска дисертација Александре Гојков- Рајић представља оригиналан рад како по својој методолошкој утемељености, изучавању и расветљавању проблематике којом се бавила из искуства архивског истраживања, те дубоког читања и расветљавања текстова из сопственог читалачког искуства, као и из релевантне литературе коју је користила, тако и по томе што је све то држано под јаком лупом критичког посматрања.

У уводном делу своје дисертације Александра Гојков-Рајић скреће пажњу на значај ове теме за војвођански миље као многонационалну заједницу са специфичним менталитетом и културом насталим мешавином низа појединачних националних менталитета и култура. Но, као германисткиња, кандидаткиња се првенствено оријентисала према осветљавању позоришног живота Вршца из перспективе немачког позоришта и немачке драме, тим пре што се вршачко Градско позориште сматра једним од репрезентативних провинцијских позоришта тадашње Хабзбуршке монархије. Своју докторску дисертацију кандидаткиња је у методолошком погледу засновала на следећој тријади: 1. Осветљавање позоришног живота у Вршцу до настанка Градског позоришта. 2. Карл Це као власник и управник Градског позоришта, као писац и уопште културни радник, 3. Вршачко Градско позориште и комади изведени на његовој сцени. Уз ово следи и додатак са прилозима о почетку рада Градског позоришта, његовом репертоару, актерима ангажованим у њему по сезонама, немачким позоришним комадима и њиховим ауторима и др. Да би дошла до одређених резултата, кандидаткиња је изучила релеватну архивску и музејску грађу, са једне стране, а са друге, користила је одговарајуће научне методе-херменеутичку методу и методу рецепције, о којој је раније и сама објавила једну књигу.

Да би се лакше разумео развој вршачког Градског позоришта, кандидаткиња је приказала историјске, географске, политичке, културне, привредне и друге услове који су тај развој омогућили. С тим у вези, она заступа тезу Хорста Фасела да се позоришна, као и сва друга збивања у Вршцу у 18. и 19. веку не могу посматрати сама за себе, већ у ширем контексту. Тако је овај град првенствено био упућен на Темишвар као банатско средиште, а онда, још шире, на целу Хабзбуршку монархију. С тим у вези, док је Темишвар шездесетих година 18. века већ имао развијен и континуиран позоришни живот, у Вршац су тек почињале да периодично пристижу гостујуће позоришне дружине. У сваком случају „ прва позоришна збивања у граду везана су за немачко позориште, немчку драму и немачки језик, но у овом приоду и остале нације које живе у граду почињу да развијају сопстена позоришна друштва и сопствени позоришни живот“ (стр.20). Тај развој био је видно усмераван најпре крајем 18. века, „Инструкцијама за позоришне предузетнике у малим градовима“,а онда, у 19. веку, позоришним „инструкцијама“ министара унутрашњих дела Монархије Метерниха и Баха које су добиле свој врхунац у чувеној „ Позоришној уредби“ (1850). Континуирано праћење развоја позоришног живота у Вршцу било је могуће тек након 1857. када почиње да излази први вршачки лист. Тим праћењем био је обухваћен репертоар, извођачи, реакције публике и сл.

Држећи се истраживања Владе Обада, кандидаткиња разликује три врсте гостовања путујућих дружина у Вршцу: позориште у гостима, позориште на турнеји, и кратка гостовања великих звезда са бечких позорница. О проблематици гостовања, о репертоарима, о условима извођења, кандидаткиња детаљно расправља на темељу извештаја локалног вршачког листа и тако ствара врло јасну слику о позоришном животу Вршца пре појаве Градског позоришта. Тој слици посебан тон даје чињеница да су у представама, поред чланова гостујућих дружина, често пута учествовали и грађани Вршца, што се нарочито односило на ангажовање домаћих музичара. Међу најангажованијим позоришним дружинама биле су две, на чијим челима су стајали директори Ремај и Пфалц, који су у вршачкој Арени били и најоштрији конкуренти. Оно, међутим, што је обојици задавало највише проблема, била је лоша финансијска ситуација о којој је све овисило, а много проблема задавала им је и цензура. Слика позоришног живота у Вршцу пре Градског позоришта, до које долази кандидаткиња, није светла ни када је реч о репертоару,ни извођењу, ни реакцијама публике, али је та позоришна активност била темељ на коме се могло градити светлије, лепше и боље. А сличне слике биле су и оне које су се односиле на позоришне представе на српском и мађарском језику у Вршцу у том периоду. Уз то, кандидаткиња је посветила и извесну пажњу немачком дилетантском позоришном друштву, као и дечјим и школским позоришним представама, заокружујући тако расправу о развоју позоришне кулуре у Вршцу до 1870. године. Основни закључци до којих се у тој расправи дошло јесу да су у граду рано заживела културна збивања,а када је реч о позоришту, смењивале су се глумачке дружине које су своје представе изводиле на немачком, али и оне на српском и мађарском језику. Међутим, о њиховој сарадњи не може бити речи, јер су та три народа живела у истом граду, али сваки својим животом. Када је реч о репертоару немачких дружина, он је претежно био састављен од комада забавног карактера, а у жанровском погледу радило се о комедијама, лакрдијама, оперетама, шванку, мање је била заступљена трагедија а још мање врсте као

мелодрама, бурлеска, зингшпил, соло шале, и др. Када је, пак, реч о ауторима, поједини писци појављивали су се веома често (Нестрој, Кајзер, Офенбах) а други много ређе (Шилер, Коцебу). Углавном, играло се оно што је у том тренутку било популарно у већим центрима.

Велику пажњу у својој докторској дисертацији Александра Гојков- Рајић, посветила је вршачком ентузијасти Карлу Це, без кога Градског позоришта не би било. Це је био писац, глумац, управник, али и активни учесник у политичком животу. Као писац, писао је песме на банатско- немачком дијалекту, које су за његовог живота биле веома популарне и доживеле шест издања. Као што се види из заоставштине, огледао се и у писању новела, пасторала, приповедака, фељтона, дневника, сатире и разних фрагмената. Али, Це је највише дао као драмски писац: написао је 26 комада намењених позорници. Његов основни циљ био је да своја дела види на великим позорницама Берлина и Беча, у чему није успео, али их је видео на вршачкој позоришној сцени на којој је наступао и као писац и као глумац.

Вршачко позориште трајало је четири сезоне: 1870- 1874. Један од основних проблема са којим се кандидаткиња суочила приликом својих истраживања био је у томе што репертоар Градског позоришта није нигде сачуван на једном месту, па је морала да посеже за бројним и различитим изворима. Кандидаткиња је утврдила, пре свега, да се цео репертоар може поделити на три групе дела: домаћа (немачка) дела, страна дела и дела која представљају немачке обраде страних комада. Једну посебну групу могу да чине дела која су обрађивана и чија ауторства су под знаком питања. Негде су под знаком питања и одређивања жанра дела, негде измене наслова дела, и др. Но, када је реч о актуелности комада, треба рећи да је само мали број настајао непосредно пре извођења, док се већина појављивала много раније. Поред чисто драмских представа било је и предства са музиком (оперете, опере), које су Вршчани веома ценили и посећивали.

На репертоару овог позоришта било је највише немачких позоришних комада, а међу њима и неколико обрада немачких романа. Поред опширног теоријског промишљања и међусобних супротстављања различитих мишљења, кандидаткиња је посветила неопходну пажњу терминима народно позориште и народни комад, те веома прегледно дала слику жанрова који су извођени у вршачком Градском позоришту: лакрдија, шванк, народна драма, народни комад, слика живота, жанровска слика, слика карактера, слика времена, историјска слика, бајка, чаробни комад, зингшпил, бурлеска, комедија за децу, комедија, драма, трагедија. Да би се разумело мноштво жанрова који се у науци о књижевности обухватају ширим термином бечко народно позориште, било је потребно дати приказ његовога развоја, јер су многи називи и врсте произилазили једни из других. У том смислу кандидаткиња посвећује давдесет страница своје дисертације овој проблематици. Оно што, при томе, нарочито наглашава, јесу углавном два различита мишљења- с једне стране да бечко народно позориште дугује свој развој „германском“ уделу, а с друге да је оно резултат шире европске позоришне културе. Такође, развој бечког народног позоришта посматра се кроз неколико оделитих фаза. Разуме се да је тај разој суштински утицао на стварање вршачког Градског позоришта.

Део дисертације посвећен врстама позоришних комада, њиховим ауторима и пријему код публике вршачког Градског позоришта представља њен главни део. То је и најсложенији део „будући да се стално појављују различите врсте једне поред других, произилазе и уливају се једне у друге, а постоје и бројни прелази код којих није могуће утврдити границе... Оваквом стању допринела је и чињеница да су и аутори и плакати наводили најразличитије термине“ (стр. 183). Кандидаткиња наводи ове врсте: интермецо, бурлеска, обичајни комад, митолошка карикатура, пародија, пародистичка лакрдија, комедија са машинама, драма бајка, драмска народна бајка, комад са духовима и аветима, ритерски комад, зингшпил, слика живота и карактера, жанрдрама, народни комад и оперета, уз честе додатке као што су: са песмом и игром. Истраживања су показала да су неки од њих историјски ограничени, док су други опстојали током промена у позоришту као и да већина њих у току развоја произилази један из другог. Након тога следи опширна расправа о овим жанровима теоријски утемељена са компаративном моментима што раду даје посебну вредност. Релевантна имена о чијим радовима из домена ове жанровске проблематике је реч савакако су, поред осталих: Волфганг Нојбер, Рогер Бауер, Ото Ромел, Хуго Ауст, Јохан Хитнер, Јирген Хајн, Фолкер Клоц, Фридрих Зенгле и др. Кандидаткиња за сваку врсту даје терминолошка објашњења, историјску условљеност, карактеристике, уопште проблематику везану уз њу, а онда о свему расправља на примерима дела извођених у вршачком Градском позоришту. Када је пак реч о ауторима и делима, она даје целе мале монографије о њима (као нпр о Рејмонду и Нестрају) са критичким вредновањима, те са посебном пажњом посвећеном комадима који су извођени. О томе је на крају дисертације приложила исцрпне и прегледне табеле на готово стотину страница. Поред тога, велику пажњу посветила је рецепцији појединих комада изведених на тој сцени.

У закључку ове дисертације наведени су главни моменти, тезе и проблеми, али не са карактером простог сажимања већ реченог, него као презентација сазнања до којих се дошло.

Из наведеног се може закључити да докторска дисертација Александре Гојков- Рајић представља заокружено и целовито, научно утемељено дело, чији резултати су значајни како за немачку тако и за српску науку.

Значај дисерације далеко надилази локално окружење, задано у наслову и од велике је користи свим истраживачима који се баве путујућим позоришним дружинама на периферији Хабсбуршког царства. Дисерацију би због тога, бар у деловима, требало превести на немачки језик и објавити на немачком говорном подручју, како би била доступна другим истраживачима. посебно ваља истаћи бављење богатом лепезом драмских форми које су извођене на провинцијским позорницама 18. и 19. века, а које је ауторка истражила са толиком преданошћу да компетентнији приказ није могуће пронаћи ни у Бечу. Запањује такође и број споменутих путујућих глумаца и драматичара који нису писали за објављивање књига, већ за дневне потребе својих дружина. Позоришна их је историја због тога углавном заборавила. Колегиници Рајић успело је да од заборава спасе на десетине имена тих првих позоришних прегалаца, уз то и њихове биографије и илустративна драмска дела. Из прикупљених података јасно се ишчитава начин функционисања ондашњих позоришта, те огромни финансијски и животни проблеми са којима су се морали носити те прве бакљоноше пучког просвећивања и забаве.

Свој професионални пут Александра Гојков-Рајић започела је као наставник немачког језика у основној школи „Јован Стерија Поповић“ у Вршцу, а опробала се и на пословима преводиоца у „Хемофарму“. Након тога ангажована је као предавач немачког језика на Вишој школи за образовање васпитача у Вршцу и на Учитељском факултету у Београду и од тада се активно укључује у све активности које се у овим институцијама одвијају (као предавач Више школе за образовање васпитача, која је била институција носилац пројекта у нашој земљи, била је укључена у међународни пројекат за рану идентификацију даровитих *Project for an early identification of gifted children*, била је координатор размене студената између Више школе за образовање васпитача и Одељења Учитељског факултета у Вршцу и универзитета „Банатул“ из Темишвара, волонтерски је водила курс немачког језика са две групе деце предшколског узраста, учествовала је у извођењу нових пројеката ових институција и у приређивању приручника за усавршавање учитеља и васпитача), а у току школске 1999/2000. године водила је курс немачког језика на универзитету „Банатул“ из Темишвара. Од октобра 2000. до јуна 2008. године била је ангажована и на пословима асистента за предмет немачка књижевност на Одсеку за немачки језик и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду. Тренутно је запослена на Учитељском факултету у Београду и на Високој школи струковних студија „Михаило Палов“ у Вршцу.

Поред редовних обавеза у настави и осталим активностима институција на којима ради, као што су учешће на пројектима, организовање и вођење промоција, изложби и стручних скупова, Александра Гојков-Рајић редовно узима учешће на стручним и научним скуповима у земљи и иностранству, пише и објављује стручне радове и бави се превођењем. За „Народну књигу“ превела је новелу Гинтера Граса под насловом *Ходом рака*, као и његову преписку са Хелен и Куртом Волф објављену под насловом *Писма*. Поред бројних превода страних радова, резимеа књига и зборника Александра Гојков-Рајић у својој библиографији има и 6 књига (3 самосталне и 3 у коауторству), 20 стручних радова, 4 приказа и 1 рецензију.

БИБЛИОГРАФИЈА

Књиге:

Даровити – библиографија, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2000.

Рана идентификација даровитости (у сарадњи са др Грозданком Гојков, мр Наташом Стурза-Милић и Алкександром Стојановићем), Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2002.

Даровити и шта са њима. Практикум (приредила у сарадњи са Јеленом Пртљага), Вриша школа за образовање васпитача, Вршац, 2002.

Даровити и шта са њима. Практикум. Друго измењено и допуњено издање (приредила у сарадњи са Јеленом Пртљага), Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.

Повратак у завичај у савременој српској и немачкој књижевности (Компаративна анализа романа Јоханеса Вајденхајма *Повратак у Марези* и Миодрага Матицког *Иду Немци*), Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2002.

Приступ књижевном делу из угла теорије рецепције, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2008.

Радови:

Комуникативни приступ у методици страног језика, Иновације у настави бр. 2, Учитељски факултет, Београд, 1999.

Прелиминарни извештај о истраживању по пројекту "Project for an early identification of gifted pupils" (рад групе аутора: др Г. Гојков, др С. Максић, др И. Магда, др Ј. Лелеа, мр Н. Стурза-Милић, А. Гојков, А. Стојановић), Зборник 5, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 1999.

Страни језик као један од предуслова успешног стваралаца (заједнички рад Ј. Пртљага и А. Гојков), Зборник 6, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2000.

Манифестовање и идентификација на раном узрасту (заједнички рад А. Стојановића и А. Гојков), Настава и васпитање бр. 5, Београд 2000.

Неке методичке идеје за подстицање језички даровите деце на раном узрасту (заједнички рад Ј. Пртљага и А. Гојков-Рајић), Зборник 9, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.

Могући начини превазилажења неуспеха у учењу страног језика (заједнички рад Ј. Пртљага и А. Гојков-Рајић) Школа без слабих ученика; зборник радова са истоименог међународног научног скупа, Филозофски факултет, Пула, 2004.

Karl Ce in Educația Plus*,* nr. 5, Editura Universității „Aurel Vlaicu", Arad, 2006, (ISSN 1842-077x, 340 pagini;

Ferdinand Raimund pe scena Teatrului Orăşănesc din Vârşeț in Agora, Psycho-Pragmatic, nr. 3, 2007, Editura Universității „Aurel Vlaicu", Arad, (ISSN 1842-6840, 100 pagini);

Johann Nepomuk Nestroy pe scena teatrului orăşănesc din Vărşeț, Educația plus 7, Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad, 2008.

Теорија рецепције као једно од савремених гледишта у науци о књижевности, Педагошка стварност 7-8, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2008.

Literature in the Function of Multiculturalism, Scientific and Technical Bulletin. Series: Socual and Humanistic Sciences Anul XIII, Nr. 12, 2007, Arad

Практични аспекти даровитости из угла немачке драме на репоертоару вршачког Градског позоришта, Зборник 13, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2007.

Contemporary views et metodology on literary science, Educația plus 8. Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad, 2008

Foreign language as a precondition of communication in contemporary world, International Conference „Real and virtual in learner's development“, Cluj-Napoca, March 5th – 6th 2010, Cluj_Napoca, Risoprint, 2010, str. 424-429.

Fremdsprachenkenntnisse als Voraussetzung für das Funktionieren in der Zeit der Globalisierung, Social Sciences Today: Between Theory and Practice, Cambridge scolars publishing, 2010, str. 241-249.

Бајка у настави немачког језика на раном узрасту, Иновације у настави 1 (2010), Учитељски факултет, Београд, 2010, стр. 70-79.

Вршачка позоришна сцена – магнет за вршачку културну елиту, Зборник 15, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2009, стр. 203-231.

Research in teaching a foreign language, Transnational Sustainable Methods for Quality Increase in Higher Education, Ioan Slavici Foundation for Culture and Education Press, Timisoara and Visoka Škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac, 2011, str. 69-79.

Прикази:

Могућности ране идентификације даровитости (приказ петог округлог стола Више школе за образовање васпитала у Вршцу посвећеног даровитости), Педагошка стварност бр. 1-2, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2000.

Др Василе Попа: International Public Law..., Зборник 5, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 1999.

10 година са даровитима (ретроспектива 10. округлих столова и зборника радова посвећених даровитима одржаних на Вишој школи за образовање васпитача и Вршцу), Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2004.

Породица као фактор подстицања даровитости, Педагошка стварност 7-8, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2008.

Преводи:

Гинтер Грас: *Ходом рака* (превод), Народна књига, Београд, 2002.

Гинтер Грас/Хелен Волф *Писма 1959-1994* (превод), Народна књига, Београд, 2005.

Превод резимеа књиге *Образовање учитеља у Вршцу*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 1996.

Превод резимеа књиге *Докимологија* доц. Др Грозданке Гојков, Учитељски факултет у Београду и Виша школа за образовање васпитача у Вршцу, Београд, 1997.

Преводи резимеа радова у часопису Методичка пракса бр. 2 год. ИИ, 1-2, 3 и 4 год. ИИИ, 2 год. 4, Школска књига, Заједница учитељских факултета Србије, Београд

Преводи резимеа радова у зборницима са округлих столова на Вишој школи за образовање васпитача у Вршцу посвећених даровитима (Зборник 4, 5, 6, 8, 10, 11), Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 1998-2005.

Превод резимеа књиге Адриана Негруа *Сликарске радионице у Банату у XVIII и XIX веку* , Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2002.

„О корисности теорије науке за разумевање дидактичких модела“ (превод четврте лекције књиге *Didaktische Modelle*), Педагошка стварност бр. 9 и 10, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 1998.

Превод резимеа књиге Адриана Негруа *Ghid prin istoria culturii române*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2005.

Превод резимеа књиге Грозданке Гојков *Дидактика даровитих*, Висока школа струковних студија „Михаило Палов“, Вршац, 2008.

Превод резимеа књиге *Школовање учитеља и васпитача на румунском наставном језику у Вршцу*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2006.

Превод текста под насловом *Растанак од студента са пуним радним временом. По питању даљег образовања немачке високошколске институције још оклевају*, Педагошка стварност бр. 9-10, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2009.

Превод резимеа књиге Мирче Марана *Културне прилике код Румуна у Банату 1945-1952*, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2009.

Рецензије:

Рецензија за књигу *Приче из заседе* Герхарда Геземана у преводу Томислава Бекића, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2004.

Учешће на стручним скуповима:

Didactica International, 8. скуп, Решица, Румуније, 13-14. 5. 1999. (*Die Anwendung der kommunikativen Didaktik im Deutschunterricht*)

Didactica International, 9. скуп, Решица, Румуније, 2000 (*Немачки језик као страни на предшколском узрасту – једно искуство*)

Didactica International, 10, Решица, Румунија, 10-11. 5. 2001.

Didactica International, 12, Решица, Румунија, 15-18. 5. 2003.

Седма конференција Европског удружења о даровитима (ECHA), Дебрецин, 19-22. 8. 2000. (*Preliminarni rezultati istraživanja po projektu "Project for an early identification of gifted pupils" u Jugoslaviji*)

Осма конференција Европског удружења о даровитима (ECHA), Родос, 9-13. 10. 2002. *Metacognition Didactics* –рад у коауторству са др Г. Гојков и Ј. Пртљага)

Школа без слабих ученика, Пула, 28-30. 10. 2004. (*Могући начини превазилажења неуспеха у учењу страног језика* – рад у коауторству са Ј. Пртљага)

Учешће на округлим столовима посвећеним даровитима на Вишој школи за образовање васпитача у Вршцу (4-17)

Simpozion international: Managementul educatiei – factor important in stimularea invatarii copilului mic, Лугож, Румунија, 27. 5. 2005.

Simpozion international "Invatamantul contemporan pe coordonate europene", Лугож, Румунија, 4. 11. 2005.

Једанаеста конференција Европског удружења о даровитима (ECHA), Праг, 16-20. 9. 2008. (*Metacognition as a Link Between Ability and Successful Intelligence* – раду у коауторству са Ј. Пртљага и Г. Гојков)

The Academic Days of Arad the XVII-th edition, 11-13 may 2007 (*Literatura germană în spațiul unic european*)

Практични аспекти савремених схватања даровитости. 13. округли сто (*Карл Це и немачка драма*), Вршац, 12. 07. 2007.

International Symposium Research and Education in Innovation Era 2nd Edition, 20th – 21st, 2008, University "Aurel Vlaicu" of Arad (*Contemporary Views on Literatury Science*)

International Symposium Research and Education in Innovation Era 2nd Edition, 20th – 21st, 2008, University "Aurel Vlaicu" of Arad (Contemporary Views on Literatury Science)

Породица као фактор подстицања даровитости. 14. округли сто (*Улога породице у постизању врхунских остварења из угла знаменитих писаца немачке књижевности*), Вршац, 10. 07. 2008.

III међународни научно-стручни скуп „Едукација наставника за будућност", Зеница, 22. и 23. априла 2010. (*Књижевност и учење страног језика на раном узрасту*).

Даровити у процесу глобализације. 16. округли сто (*Уџбеник стрног језика у функцији интеркултурне комуникације даровитих*), Вршац, 2. 07. 2010.

Даровитост и моралност. 17. округли сто (*Даровитост и етичност у немачкој драми 19. века*), Вршац, 01. 07. 2011.

The 4th ENIEDA Conference on Linguistic & Intercultural Education. Negotiating and constructing European identities across languages and cultures, Vršac, Serbia, 29 September – 1 October 2011 (*Fremdsprache und die soziale Distanz*)

Прва од три самостално објављене књиге Александре Гојков-Рајић је Библиографија радова посвећених даровитости под насловом *Даровити* (2000.) која представља допринос бављењу овом темом, којој се Висока школа струковних студија „Михаило Палов", на којој ауторка ради, већ петнаест година интензивно посвећује. Идеја ауторке била је да покуша да да систематизован преглед литературе која директно или индиректно третира питања даровитости, те је себи за циљ поставила да селективно среди и прикаже релевантне, како посредне, тако и непосредне изворе. Критеријуми којима се ауторка при избору извора руководила, били су приступачност и тематски кругови округлих столова посвећених даровитости Високе школе струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов". Намена ове библиографије, која не претендује на потпуност, као ни на статус пратеће селективне научне документације, је да буде први оријентир у трагању и расветљавању питања из области даровитости.

Друга књига *Повратак у завичај у савременој српској и немачкој књижевности* (2002.) је нешто измењен магистарски рад Александре Гојков-Рајић посвећен компаративној анализи два, по тематици веома сродна романа, који су се готово истовремено појавили. Романи *Heimkehr nach Maresi* Јоханеса Вајденхајма и *Иду Немци* Миодрага Матицког не само да обрађују готово исту тему, већ су и на исти начин структурисани. – и код немачког и код српског писца ради се о Немцу који се после неколико деценија враћа у свој завичај и сваки на свој, делом сродан начин, доживљава сусрет са завичајем, који подразумева и својеврсно васкрсавање прошлости у свом опором, па и трагичном виду. А. Гојков-Рајић сагледава да су се оба аутора у својим романима ослањала на одређену традицију: Јоханес Вајденхајм, као човек са војвођанског поднебља, на књижевност подунавских Шваба, а Миодраг Матицки на домаћа књижевна остварења посвећена тематици судбине подунавских Шваба после рата. Овим радом је Александра Гојков-Рајић себи поставила задатак да испита и утврди сличности и разлике у приступу теми Другог светског рата и из њега проистеклих последица по немачко становништво на овим просторима код једног немачког и једног српског писца. Након подробне анализе оба дела и навођења низа конкретних примера, како за сличности, тако и за разлике између ова два романа, закључује се да су ова два дела у основи веома слична, али исто толико и различита, а да је величина њихових аутора у томе да су сваки свом народу отворено рекли истину о ономе што су једни другима учинили. Оно што је Вајденхајм за Немце, то је Матицки за Србе. Да би се односи између ова два народа нормализовали, било је неопходно да настану оваква два дела, да се коначно проговори отворено и призна да су на обе стране учињене страшне грешке и замоли за опроштај, пре него што се све преда историји и забораву. Ова књига Александре Гојков-Рајић представља допринос новијим компаратистичким истраживањима која се не задовољавају утврђивањем слике коју одређено дело пружа о другом народу, већ настоје да утврде сличности и разлике у приступу одређеним темама, тј. сличности и разлике у обради српске теме у немачкој и немачке у српској књижевности.

Трећа књига Александре Гојков-Рајић под насловом *Приступ књижевном делу из угла теорије рецепције* (2008.) представља допринос разјашњавању књижевнотеоријских питања кроз сагледавање модерних приступа интерпретацији књижевног дела. Пошавши од савремене ситуације у науци уопште, па тако и у науци о књижевности коју карактерише стање плурализма, неповерење према универзалистичким, те тиме и идеолошким концептима и одустајањем од захтева да се у процесу стварања књижевности тражи објективно дата истина, добијена је слобода за прагматизам свестан својих граница. Ако историја

књижевности није орган за проналажење истине, већ себе види само као редукцију комплексности везану за сврху, онда се њен захтев за важењем не дефинише више у супротности према ривалским поступцима, а недостатак субстанцијализованог појма историје релативизује методе, те ни једн од њих више не мора да поставља захтев да буде једина. Овакво стање плурализма у историји књижевности дозвољава најразличитијим полазиштима да се међусобно толеришу и да своје постуке легитимишу мање на основу предмета, пре према функцији.

А.Гојков-Рајић у овом делу студозно образлаже схватања различитих термина, која нису код свих аутора идентична, као и развој праваца, парадигми и метода у науци о књижевности, који кроз 20. век није био хронолошки, те истиче њихово често истовремено развијање и критике једних према другима, а и уочава паралелно опстајање. Поменута међусобна критика имала је често позитивне резултате, јер је критикована страна покушавала да нађе чвршћа упоришта и боља објашњења својих ставова, те је кроз та нова промишљања долазила до бољих формулација, даље и детаљније разраде сопствених полазишта, а понекад и до благог одступања и одбацивања ставова за које би се испоставило да су неодрживи или да не стоје на чврстим основама. Овакво паралелно постојање различитих полазишта у новијој науци о књижевности имало је позитивног утицаја и на конкретно бављење књижевним делима јер је посматрање из различитих углова дало различите интерпретације и осветлило и детаље који би, посматрани из само једног угла, остали непримећени. А. Гојков-Рајић примећује да је, при бављењу књижевним текстом, важно одлучити који су приступи најадекватнији за дотични текст и који воде ка новим резултатима, као и потребу да, чак, и када неки текст својим карактеристикама намеће један приступ, не треба занемарити ни друге, јер и они могу довести до занимљивих открића. Методологију, дакле, поред осталог, треба прилагодити и личним интересовањима, савременом стању у науци и тренду времена.

Естетика деловања је на пољу драме присутна још од Аристотела па све до данас. Сматра се да је деловање основно за драму и да се оно може извести из принципа саме драматургије. Конструкција, стил и извођење се овде посматрају у првом реду из угла намераваног дејства на публику. Притом публика постоји у представи аутора или режисера, тако да је, како А.Гојков-Рајић примећује, естетика деловања пре значајна за иманентну реконструкцију хоризоната очекивања као што их предвиђа Јаусова програм.

Појмови рецепција и деловање књижевности прерасли су у последње време у релативно чврст методолошки основ за нови вид проучавања језичког уметничког дела. Мада спорови око заснивања целовитије теорије рецепције још трају, и мада оваква практична рпоучавања још увек представљају експерименте, већ крајем 70-их година сматрало се да се већ са сигурношћу може тврдити да овај приступ књижевном делу допуњује ранију књижевно-истраживачку праксу, те како ауторка примећује, и да је исто толико оправдан колико и ранији методолошки приступи.

Књига Александре Гојков-Рајић може се уврстити у ред оних дела теоријске провенијенције која су ношена идејом да је књижевно дело затворена структура коју је, међутим, могуће разумети ако се изабере одговарајући приступ.

Ауторка сматра да је теорија рецепције управо један од кључева који омогућавају то разумевање, ослањајући се на шему: писац – дело – читалац. Свесна вредности и могућности ове теорије Александра Гојков-Рајић смешта је у шири контекст, пре свега, немачке науке о књижевности, а онда расправља о њој као о парадигми, те даје слику доприноса овој теорији Ханса Роберта Јауса, Волфганга Изера и Харалда Вајнриха, као и везу теорије рецепције и социологије књижевности и теорије рецепције и емпиријске науке о књижевности.

Ослањајући се на богату литературу, ауторка упућује на проверене ставове о предмету о коме пише, али упозорава и на одређена отворена питања која су у оваквим радовима неминовна и која им дају легитимитет озбиљног промишљања и недвосмисленог и суштинског познавања ствари.

У том смислу, ауторка у овој књизи нуди, са једне стране, непроцењива знања, а са друге артикулише и могуће проблеме везане уз теорију рецепције. Такође, она оставља отвореним широко поље могућности и даљег бављења овом проблематиком, како у српској, тако и у немачкој науци о књижевности.

У сарадњи са Јеленом Пртљага Александра Гојков-Рајић је приредила практикум под насловом *Даровити и шта са њима* (Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2002.) у коме је учитељима и васпитачима поред теоријског педагошког и психолошког дела понуђено и мноштво конкретних идеја и задатака из готово свих области за рад са даровитом децом и критеријума за њихову идентификацију.

Друго измењено и допуњено издање практикума под истим насловом (Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.) настало из уочених реалних потреба у школама и на подстицај учитеља, наставника, професора и васпитача, приредиле су исте ауторке, уграђујући у њега многобројна нова сазнања, идеје и закључке до којих се на том плану дошло у периоду између објављивања ове две публикације.

Књига *Рана идентификација даровитости* (Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2002.) чији је један од аутора Александра Гојков-Рајић настала је као последица учешћа Више школе за образовање васпитача из Вршца и Наставног одељења Учитељског факултета из Београда у Вршцу у међународном пројекту фундаменталног истраживања под насловом *Project for an early identification of gifted pupils* који је покренуо тим шпанског Центра за проучавање даровитости (Center specialized in the study of giftedness) Huerta del Rey. У књизи су поред детаљног описа самог пројекта и инструмената којима је истраживање спроведено, објављени налази и њихова интерпретација из којих је закључено да се метода за процену даровитости код деце на раном узрасту, примењена у овом истраживању може користити у свакодневном раду са њима као једноставан, али поуздан начин њиховог идентификовања, који може допринети одговарајућем прилагођавању образовања потребама деце.

Поред поменутих књига Александра Гојков-Рајић објавила је и двадесетак научних и стручних радова. У раду под насловом *Неке методичке идеје за подстицање језички даровите деце на раном узрасту* (Зборник 9, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.) написаном у сарадњи са Јеленом Пртљага пружају се идеје за дидактичке игре које подстичу језички даровиту децу током раног учења страног језика. На примерима задатака типа слагалица, допуњалки, укрштених речи, асоцијација, анаграма, као и динамичких игара типа „role-plais“, игара са правилима, као и такмичарских игара, приказане су активности које подразумевају интеракцију дете-дете, дете-предавач и дете-група.

У раду под насловом *Могући начини превазилажења неуспеха у учењу страног језика* (Зборник радова са истоименог међународног научног скупа, Филозофски факултет, Пула, 2004.), написаном у сарадњи са Јеленом Пртљага нуде се идеје за успешно превазилажење неких проблема који се јављају и често доводе до неуспеха у усвајању страних језика. Рад пружа избор поступака који помажу да се настава страних језика учини занимљивијом, ученици боље мотивишу и постакну на активније учествовање у настави, што би водило остваривању бољих резултата. Неки од начина којима се рад бави су: рад у паровима, хетерогеним и хомогеним групама, индивидуални рад, рад на пројектима, са укључивањем родитеља као партнера у њиховој реализацији, учење страног језика кроз игру, путем медија и интернета.

Рад под насловом *Карл Це* (Educația Plus, nr. 5, 2006. Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, ISSN 1842-077x, 340 pagini;) бави се остварењима овог великог вршачког културног радника, а могло би се рећи и просветитеља, који је у граду поставио темеље позоришне културе, пружио му једино професионално позориште, које ће то остати све до после Другог светског рата, подижући тиме ову уметност на пуно виши ниво од оног на коме је пре њега била и у њега донео дух великих центара ондашње државе. Поред овог залагања на пољу позоришта Карл Це је и сам писао позоришне комаде, издавао сатирични часопис *Igel* и активно учествовао у културном животу Вршца.

У овом раду ауторка истиче значај рада Карла Цеа за Вршац и његов културни живот сагледавајући га са више страна, као глумца, управника позоришта, покретача културних збивања, драмског писца, новинара, али понекад и сувише острашћеног политичара. Осветљавајући овим радом детаљно ову веома значајну личност културне историје Вршца, ауторка даје свој допринос стварању што јасније слике културног живота у Вршцу у другој половини 19. века.

Рад под насловом *Фердинанд Рајмунд на сцени вршачког Градског позоришта* (Agora, Psycho-Pragmatic, nr. 3, 2007, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, (ISSN 1842-6840, 100 pagini) посвећен је комадима познатог аустријског позоришног писца деветнаестог века Фердинанда Рајмунда, који су извођени на сцени вршачког Градског позоришта. У настојању да створи што јаснију слику функционисања вршачког Градског позорипшта, ауторка је детаљно испитала његов репертоар и комаде који су се на њему нашли, трагајући за другим доступним подацима о њима. Након ових истраживања ауторка закључује да су у овом позоришту на немачком језику у Вршцу од 1870. до 1874. године у четири сезоне на немачком језику извођени комади разних, претежно немачких аутора, а да је власник и управник позоришта Карл Це за своју сцену бирао, како добре глумце, тако и најпопуларније и најновије представе из Беча и других већих центара. Посебну пажњу ауторка је у овом раду посветила писцима чија су дела изведена на сцени вршачког Градског позоришта, трагајући за именима на која се у историји немачке књижевности наилази и данас. У том смислу она помиње неколико најпознатијих међу којима се нашао и

Фердинанд Рајмунд, писац комедија-бајки, који је на сцени вршачког Градског позоришта био заступљен са три своја дела: *Das Mädchen aus der Feenwelt oder Der Bauer als Millionär*, *Der Verschwänder* и *Der Alpenkönig und der Menschenfeind*.

У раду под насловом *Literature in the Function of Multiculturalism* (Scientific and Technical Bulletin. Series: Socual and Humanistic Sciences Anul XIII, Nr. 12, 2007, Arad) ауторка се бави питањима мултикултурализма и многојезичности Европске уније, као и читаве Европе, које представљају непроцењиво богатство. У том смислу она Европску унију упоређује са некадашњом Аустроугарском монархијом, државом у којој се говорило мноштво језика, а немачки био државни и онај на коме су се сви представници различитих народа те државе и говорници различитих језика могли споразумевати. Паралела се, такође, повлачи и у погледу међусобних утицаја немачког и осталих језика Царевине, односно енглеског и мањих европских језика. Ови међусобни утицаји уочавају се и у домену позоришта, а ауторка овај феномен сагледава из угла вршачког Градског позоришта.

На почетку рада ауторка у кратким цртама представља ситуацију из које је вршачко Градско позориште настало, да би скицирала контекст у коме је оно касније функционисало. У том смислу наводи се да је Хабзбуршка монархија након победе над Турцима спроводила политику освајања нових територија на југоистоку, са идејом да се створи велика и снажна европска држава. Као инструмент овакве политике кроз цео 18. век вршена је организована колонизације Баната, чији први талас пада у период између 1717. и 1730. године. У ове пределе дошли су нови Срби, Немци, Чеси, Словаци, Русини, Италијани, Шпанци, Мађари, Румуни, Јевреји и многи други. Нова држава уређивана је као да је реч о једној нацији, те је одредбом о језику 1784. године немачки језик постао званични језик у угарском делу Царства. У периоду од 1764. до 1873. године Банат је био Војна крајина. У овим крајевима се развио специфичан живот пун тешкоћа и сукоба око националног, језичког и верског интегритета. Бавећи се периодом у коме је настало и функционисало вршачко Градско позориште ауторка наводи да се у периоду од 1717. до 1918. године у оквиру Аустроугарске царевине развијала специфична култура и уметност као израз мултинационалне средине са непомирљивим сукобима. Срби, Немци и Мађари сачињавали су просвећенији део градског становништва, те су они и формирали специфичан позоришни живот за шта је ауторка потврду нашла и у позоришним збивањима у Вршцу.

Пратећи позоришна, а и остала догађања у граду у дужем периоду пре настанка и за време функционисања вршачког Градског позоришта ауторка долази до закључка да колико год да су се националне заједнице разликовале и „водиле сопствени живот“, оне су се, живећи у истом граду, неминовно и додиривале, односно комуницирале. Као поткрепљење ове констатације наводе се наслови позоришних комада извођених на немачком језику у којима су се директори путујућих позоришних дружина очигледно трудили да привуку и ненемачко становништво, те су их посрбљавали (у Вршцу су Немци и Срби представљали већински део становништва), као и неке представе са репертоара вршачког Градског позоришта, односно коментари локалних новина, као што је *Werschetzer Gebirgsbote.* Као пример наводи се комад под насловом *Georg Cyerny,* у овом позоришту изведен 7. јануара 1871. године, у коме је гостовао Александар Стефановић, глумац из Новог Сада, који је након комада нешто и одрецитовао. Коментатор позоришних збивања вршачког листа је ово гостовање посебно истакао и поменуо да би овакви прилика требало да буде више, будући да су занимљиве за српски део публике, који је, очигледно, посећивао ово немачко позориште.

На основу наведених примера ауторка закључује да је вршачко Градско позориште играло значајну улогу и у повезивању језика, односно, утицају и ширењу немачког, не само као званичног, него и општег језика на коме се одвијао културни живот града и у том контексту посматра репертоар овог позоришта, наилазећи притом на имена аутора заступљених са великим бројем комада.

У овом раду ауторка у комадима Родериха Бенедикса [Roderich Benedix 1811-1873], једног од најзаступљенијих писаца са репертоара вршачког Градског позоришта, сагледава оно опште људско и наднационално, што је у позориште привлачило представнике различитих нација, зближавало их и повезивало и закључује да комади Родериха Бенедикса нису типично немачки, они се баве општим проблемима, као што је, на пример, препотентна таштa, која се у све меша, познатим и присутним и у осталим нацијама, те су стога, као и због своје лакоће и забавности били привлачни и грађанима осталих националних група у граду. На тај начин они су доприносили сусретању, комуницирању и зближавању грађана свих националности, те и мултикултуралности која на овим просторима живи и данас.

По готово свим својим карактеристикама, којима се ауторка у раду посебно посвећује и за које наводи конкретне примере из поменутих комада, Бенедикс је као један од најзаступљенијих писаца на

репертоару вршачког Градског позоришта, на коме се нашло десет његових комада: *Das bemooste Haupt*, *Der Herr Vetter, Mathilde, Aschenbrödl, Junker Otto, Der Weiberfeind, Die zärtlichen Verwandten, Die Hochzeitsreise, Die Stiefmutter* и *Störenfried* у Вршцу привлачио публику не само немачке националности и немачког језика, већ и осталих нација и језика, која је, тим језиком владала, или га бар разумела довољно да прати представе. На тај начин језици су међусобно ступали у контакт, зближавали се и утицали један на други, а теме и проблеми које су позоришни комади обрађивали постајали на неки начин заједнички за све становнике. После детаљне анализе ауторка закључује да су оваква позоришна дела и Цеово позориште на свој начин прилично доприносили хомогенизацији вршачког становништва.

Рад под насловом *Johann Nepomuk Nestroy pe scena teatrului orășănesc din Vărșeț*, (Educația plus 7, Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad, 2008.) посвећен је „бечком Аристофану“ још једном од аутора који су по броју својих комада изведених на сцени вршачког Градског позоришта били најомиљенији. Од Нестројевог обимног дела на сцени вршачког Градског позоришта изведено је осам комада међу којима су и *Nagerl und Handschuh* из 1832. године, заправо пародија дела *Finette Aschenbrödel* Аугусте Шрајбер и лакрдија са чаролијама [Zauberposse mit Gesang] *Der böse Geist Lumpazivagabundus oder Das liederliche Kleeblatt* из 1833. године, коју историчари књижевности сматрају узорним достигнућем тог времена, обзиром да постоје мишљења да Нестројеви комади превазилазе сва слична дела из свог времена и окружења. Иако је овај комад био најграниије дело аутора, не само у његовој домовини, него и широм света, пажња ауторке је у овом раду фокусирана на један други позоришни комад овог сатиричног писца кога су се савременици плашили због његовог оштрог језика. За детаљно посматрање у овом раду изабрана је лакрдија са певањем [Posse mit Gesang] под насловом *Einen Jux will er sich machen*, која се сматра једним од успелих Нестројевих комада са низом елемената из његовог познатог репертоара да публику забави, насмеје је до суза, али и да је натера да се на неким местима замисли, односно да по некога и жацне када се у неком од ликова препозна. Након детаљне анализе овог комада ауторка закључује да је у њему Нестројево лакрдијаштво на врхунцу, али да не недостаје ни оштра критика која гледаоце шокира усред шале, као када се Вајнберл подсмева стању у сталежу трговаца, а слуга речима „траже новац, то су људи“ открива људске слабости. Овим Нестројевим комадом ауторка се у раду бави као примером за низ остварења овог аутора која су одушевљавала ондашњу публику, а свој шарм нису изгубила ни до данас, о чему сведочи њихово присуство на савременој сцени. Мане којима се бави добро су познате и савременој публици, те се у раду закључује да је надживео своје време и уврстио се у ред комада надвременске вредности, што се комадима овог типа ретко признаје.

У раду под насловом *Практични аспекти даровитости из угла немачке драме на репертоару вршачког Градског позоришта* (Зборник 13, Висока школа струковних студија „Михаило Палов“, Вршац, 2007) се посматра један од практичних аспеката даровитости са подручја страног језика. Наиме, учињен је покушај да се студенти немачког језика, који су показали више нивое знања и већа интересовања, укључе у истраживање немачких драма које су у другој половини 19. века извођене на сцени вршачког Градског позоришта. Значајно је да су дискусионе групе нађени материјал обрађивале у својим разговорима и дошле до конструкција (социјални конструктивизам) који су дати као пример.

У раду под насловом *Теорија рецепције као једно од савремених гледишта у науци о књижевности* (Педагошка стварност 7-8, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2008.) приказана је теорија рецепције као један од могућих приступа књижевном делу. У току напредовања и научног бављења књижевношћу уочена је потреба да се неки појмови прецизније дефинишу, односно да се уведу нови. Тако је поред класичних термина историје и теорије књижевности уведен један нови, термин наука о књижевности, који је, по мишљењу неких аутора, шири, те поред поменута два обухвата и дискусију о томе шта је књижевност и како јој треба приступити, односно како је треба истраживати. У оквиру поменуте дискусије у другој половини 20. века издвојило се и паралелно развијало неколико различитих гледишта, која су често била на, чак, опозитним полазиштима и између којих је вођена жестока дискусија. Један од ових праваца је теорија рецепције која се представља у овом раду.

Рад *Contemporary views et metodology on literary science* (Educația plus 8. Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad, 2008.) је покушај да се систематизују и покажу тенденције и кретања у савременој науци о књижевности у којој не постоји један од већине прихваћен владајући правац, већ се истовремено развија и опстаје више њих. У том смислу ауторка у овом раду даје кратак приказ различитих полазишта која су се паралелно развијала у току 20. века и која су актуелна и данас.

У раду под насловом *Бајка у настави немачког језика на раном узрасту* (Иновације у настави 1 (2010), Учитељски факултет, Београд, стр. 70-79) се скреће пажња на могућности књижевних текстова као

корпуса адекватног за учење страног језика, конкретно на бајке као штиво блиско и примерено раном узрасту. Следећи све бржи темпо живота и развоја и у настави страних језика је у другој половини 20. века дошло до развоја нових метода које је требало да задовоље потребу за његовим што бржим усвајањем и оспособљавањем да се на њему за што краће време оствари бар елементарна комуникација. У складу са оваквим ставовима стварани су уџбеници са текстовима који представљају конкретне ситуације из свакодневног живота и дијалозима који ученике треба да оспособе да се и сами у тим ситуацијама снађу. Следећи овај циљ и тражећи све већи простор за његово остварење из наставе страних језика су готово потпуно потиснути књижевни текстови који су до 70-их година представљали њен значајан део, што доказују старији уџбеници немачког језика, који садрже дела познатих немачких писаца или њихове делове. Колико год да су нове методе и приступи усвајању страног језика добри и корисни, овакво потпуно одбацивање књижевних текстова се чини неприхватљивим, те би требало размислити о могућности њиховог повратка у уџбенике и њиховом месту у настави немачког језика.

У раду под насловом *Research in the foreign language teaching* (Transnational Sustainable Methods for Quality Increase in Higher Education, Ioan Slavici Foundation for Culture and Education Press, Timisoara and Visoka Škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac, 2011, str. 69-79) представља се пример за могућност примене нових информационих технологија, пре свега интернета у настави страног језика. Овај нови медиј омогућава студентима и наставницима да наставу организују у складу са сопственим интересовањима и да прате најсавременије трендове и токове. Доступност несагледиве количине информација на разним језицима сваком појединцу пружа могућност да се један део наставе страног језика организује у облику самосталног рада уз праћење и консултације, чији се резултати потом презентују групи у облику усменог излагања. Овим настава страног језика добија сасвим нови квалитет, у њој се омогућава пуно индивидуалности, развија креативност и покрива шиурока лепеза задатака. Поред поменутог треба истаћи и да овакви индивидуални пројекти својим уношењем личне ноте, интересовања и повезаности побољшавају и мотивацију студената за рад.

Рад под насловом *Fremdsprachkenntnisse als Voraussetzung für das Funktionieren in der Zeit der Globalisierung* (Social Sciences Today: Between Theory and Practice, Cambridge scolars publishing, 2010, str. 241-249) посвећен је неопходности познавања страног језика као предуслова за функционисање у времену глобализације.У савременом свету је познавање страног језика неопходно на сваком кораку, почев од једноставних ствари, као што је годишњи одмор, који се данас готово увек проводи у иностранству, па до специфичних научних и привредних стручних кругова, било да је реч о реализовању својих потреба, обављању посла или даљем развоју. Да би понудили све боље и све ефикасније начине усвајања страног језика, лингвисти и методичари се баве питањем оптималног тренутка за почетак учења страног језика и оптималних метода за различите узрасте. Овај рад покушава да систематизује различите савремене ставове и приступе и покуша да пружи одговор на поменуто питање.

Рад под насловом *Вршачка позоришна сцена – магнет за вршачку културну елиту* (Зборник 15, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2010.) бави се специфичним односом вршачке културне елите и позоришних активности у граду. Позоришне представе су у 19. веку пуно више привлачиле публику него сто је то данас случај. оне су посебно занимљиве биле образованом слоју, који не само да их је редовно посећивао, него је сматрао својом обавезом да се на том пољу ангажује, помажући њихову реализацију финансијски и организационо, али и укључујући се директно у њихово извођење и стварајући нове позоришне комаде. на овакве делове се наилази и у биографијама многих тадашњих успешних и познатих аутора. Слична је ситуација била и у Вршцу у коме су се заинтересовани грађани окупљали око путујућих позоришних трупа наступајући, чак, понекад са њима и пишући комадекоје су ове трупе изводиле. Из оваквог интересовања настало је такозвано Дилетантско позоришно друштво састављено од Вршчана волонтера који су у зимским месецима изводили позоришне представе и из кога је касније израсло вршачко Градско позориште са Карлом Це на челу. Неки од вршачких аутора желели су да остану анонимни, те им се данас губи траг, али су неки, као поменути Карл Це и Франц Елинг оставили већи број дела за собом, којима је посвећен овај рад.

Рад под насловом *Foreign language as a precondition of communication in contemporary world* (International Conference „Real and virtual in learner’s development“, Cluj-Napoca, March 5th – 6th 2010, Cluj_Napoca, Risoprint, 2010, str. 424-429) посвећен је потреби познавања страних језика. Комуникација је у савременом друштву, под којим се под утицајем глобализације данас подразумева читав свет, постала немогућа без познавања бар једног, а у неким случајевима и више страних језика. Било да је реч о свакодневним стварима, као што је гледање телевизије, читање текстова са интернета или одлазак на годишњи одмор, о пословању или о науци, свуда се као неопходан предуслов остваривања поставља

познавање неког другог језика. Оваква ситуација је у науци о језику и методици учења страног језика као кључна поставила питања идеалног момента за почињање учења страног језика и трагање за најбољим методама за његово усвајање, чему је посвећен и овај рад.

Александра Гојков-Рајић се бави и преводилачким радом, преводећи, како радове наших аутора на немачки, тако и немачких на српски језик. Притом се као најзначајнији од њених превода истичу преводи две књиге Гинтера Граса: Гинтер Грас: *Ходом рака*, Народна књига, Београд, 2002. и Гинтер Грас/Хелен Волф *Писма 1959-1994*, Народна књига, Београд, 2005.

Поред већ поменутог Александра Гојков-Рајић учествовала је и на бројним конференцијама, научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, што указује на труд да се активно прате савремен развој, збивања и трендови у науци.

Квантитативна анализа радова др Александре Гојков-Рајић

у последњих пет година приказана је у следећој табели

Практични аспекти даровитости из угла немачке драме на репертоару вршачког Градског позоришта, Зборник 13, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2007	P 54 1
Literature in the Function of Multiculturalism, Scientific and Technical Bulletin. Series: Social and Humanistic Sciences Anul XIII, Nr. 12, 2007, Arad	P62 1,5
Ferdinand Raimund pe scena Teatrului Orăşănesc din Vărşeţ, Agora, Psycho-Pragmatic nr. 3, 2007, Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad (ISSN 1842-6840, 100 pagini	P62 1,5
Приступ књижевном делу из угла теорије рецепције, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац, 2008.	P13 5
Johann Nepomuk Nestroy *pe scena Teatrului Orăşănesc din Vărşeţ*, Educația Plus 7, Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad, 2008.	P62 1,5
Теорија рецепције као једно од савремених гледишта у науци о књижевности, Педагошка стварност, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2008	P62 1,5
Contemporary views et metodology on literary science, Educația Plus 8, 2008, Editura Universității „Aurel Vlaicu“, Arad.	P62 1,5
Metacognition as a Link Between ability and Successful Intelligence (заједнички рад Г. Гојков, Ј. Пртљага и А. Гојков-Рајић) извод рада саопштеног на 11. конференцији Европског удружења о даровитима (ECHA), Праг 16-20. 9. 2008.	P72 0,5
Улога породице у постизању врхунских остварења из угла знаменитих писаца немачке књижевности, извод рада саопштеног на 14. округлом столу посвећеном даровитима „Породица као фактор подстицања даровитости“ 10. јула 2008, Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, Вршац	P72 0,5

Foreign language as a precondition of communication in contemporary world, зборник радова са конференције International Conference „Real and virtual in learner's development", Cluj-Napoca, March 5th – 6th 2010, Cluj_Napoca, Risoprint, 2010, str. 424-429.	P54 1
Fremdsprachenkenntnisse als Voraussetzung für das Funktionieren in der Zeit der Globalisierung, Social Sciences Today: Between Theory and Practice, Cambridge scolars publishing, 2010, str. 241-249.	P54 1
Бајка у настави немачког језика на раном узрасту, Иновације у настави 1 (2010), Учитељски факултет, Београд, 2010, стр. 70-79.	P62 1,5
Research in teaching a foreign language, Transnational Sustainable Methods for Quality Increase in Higher Education, Ioan Slavici Foundation for Culture and Education Press, Timisoara and Visoka Škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov", Vršac, 2011, str. 69-79.	P54 1
Вршачка позоришна сцена – магнет за вршачку културну елиту, извод рада саопштеног на 15. округлом столу посвећеном даровитима „Даровити и друштвена елита", Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов" и Универзитет „Aurel Vlaicu", Вршац и Арад, 2009, стр. 203-231.	P72 0,5
Књижевност и учење страног језика на раном нивоу извод рада саопштеног на III међународном научно-стручном скупу „Едукација наставника за будућност", Педагошки факултет, Зеница, 22. и 23. 04. 2010, стр. 49.	P72 0,5
Уџбеник страног језика у функцији интеркултурне комуникације даровитих извод рада саопштеног на. 16. округлом столу посвећеном даровитима под насловом „ Даровити у процесу глобализације" Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов" и Universitatea de Vest „Aurel Vlaicu", Вршац, 2. 07. 2010.	P72 0,5
Даровитост и етичност у немачкој драми 19. века, извод рада саопштеног на 17. округлом столу посвећеном даровитима под насловом „Даровитост и моралност", Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов", Universitatea de Vest „Aurel Vlaicu", Arad, Педагошки факултет Битола, REVIVIS – Institut za razvijanje nadarjenosti, Ptuj, Вршац, 01. 07. 2011.	P72 0,5
Fremdsprache und die soziale Distanz извод рада саопштеног на The 4th ENIEDA Conference on Linguistic & Intercultural Education. Negotiating and constructing European identities across languages and cultures, Vršac, Serbia, 29 September – 1 October 2011.	P72 0,5
УКУПНО	21,5

Научни резултати кандидата изражени у бодовима у последњих пет година износе укупно 21,5 бод.

Др Александра Гојков-Рајић је у протеклом периоду доказала способност за научни рад, објављујући радове у научним часописима и зборницима у којима је показала познавање класичне и савремене релевантене литературе и умешност да покреће и разматра кључне проблеме и изналази прихватљива објашњења и решења за разна питања не само из области немачког језика и књижевности, него и методике наставе немачког језика. Уз научни рад настојала је да осавремени наставу и студентима садржаје из области немачког језика приближи на што прихватљивији и занимљивији начин. За тај свој

рад од студената је увек добијала врло високе оцене. Поред редовних обавеза у настави колегиница се активно укључивала у велики број ненаставних обавеза на Факултету, организујући предавања, промоције и изложбе, а као преводилац учествовала је у сарадњи Учитељског факултета са иностраним сродним институцијама, пре свега са онима из Швајцарске.

На основу свега наведеног закључујемо да је реч о кандидату који је доказао способност за научно-истраживачки рад и има вишегодишње искуство у настави. Имајући у виду успешне резултате у свим областима рада који су релевантни за избор у звање наставника универзитета за који је расписан конкурс мишљења смо да др Александра Гојков-Рајић испуњава све потребне услове. Комисија предлаже Изборном већу Учитељског факултета у Београду да се др Александра Гојков-Рајић изабере у звање доцента за уже научну област немачки језик и књижевност.

У Београду,

10. 01. 2012. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

_____

проф. др Владо Обад

_____

проф. др Оливера Дурбаба

_____

доц. др Анете Ђуровић

_____

проф. др Ана Вујовић